

Нестерук С.Д. Правове забезпечення партнерських відносин держави і підприємств лісової та деревообробної промисловості в умовах воєнного стану. *Правове забезпечення партнерських відносин держави, територіальних громад з бізнесом в умовах євроінтеграції: 20-річчя правозастосування Господарського кодексу України [Електронний ресурс]: збірник матеріалів Науково-практичного круглого столу (м. Київ, 27 червня 2024 р.)* / упорядник Полюхович В.І. К.: Електрон. текст. дані. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2024. С. 103–107.

Нестерук Сергій Дмитрович

аспірант Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва

імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН ДЕРЖАВИ І ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОЇ ТА ДЕРЕВООБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мабуть кожний із нас з дитинства пам'ятає пафосну фразу із радянських кінофільмів про Другу світову війну: «Усе для фронту – усе для перемоги». І як би пафосно це не виглядало, сьогодні держава потребує допомоги усіх громадян і суб'єктів господарювання. Продукція підприємств лісової та деревообробної промисловості сьогодні є як ніколи затребуваною і в класичній промисловості, будівництві, транспорті, і на фронті, де вона застосовується для обладнання різноманітних комунікацій, укриттів, ліній оборони, побудови тимчасового житла чи сховищ, тимчасових чи постійних мостів та інших об'єктів інфраструктури тощо. Навіть відходи підприємств деревообробної промисловості вкрай важливі для ЗСУ як паливо.

Перед визначенням можливостей співпраці держави із підприємствами лісової та деревообробної промисловості потрібно звернути стислу увагу на цю сферу. Так, вона поділяється на дві важливі і технологічно складні та різні частини – лісову та деревообробну промисловість. Перша має значну кількість схожих рис із агропромисловим комплексом (АПК). Але так само має і велику кількість відмінних рис. Друга має більшу схожість із класичними виробничими і переробними галузями. Однак також має свою специфіку. Особливістю сільськогосподарського виробництва в Україні є наявність основного засобу – землі, якість і родючість якої впливають на результати господарювання [1, с. 9]. Кількість і якість деревини прямо залежить від якості і

Нестерук С.Д. Правове забезпечення партнерських відносин держави і підприємств лісової та деревообробної промисловості в умовах воєнного стану. *Правове забезпечення партнерських відносин держави, територіальних громад з бізнесом в умовах євроінтеграції: 20-річчя правозастосування Господарського кодексу України [Електронний ресурс]: збірник матеріалів Науково-практичного круглого столу (м. Київ, 27 червня 2024 р.)* / упорядник Полюхович В.І. К.: Електрон. текст. дані. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2024. С. 103–107.

родючості земель, на яких ліси зростають. Але земля під лісовими угіддями не є засобом виробництва, а згідно із статтею 13 Конституції України є об'єктом права власності Українського народу [2].

Особливістю сільськогосподарського виробництва є його сезонний характер, який не дозволяє весь рік вирощувати певну культуру [1, с. 9]. Лісова промисловість характеризується всесезонним характером лісозаготівель, оскільки сировина для деревообробної промисловості потрібна протягом усього року.

Залежність від природно-економічних умов регіону країни [1, с. 10] сьогодні притаманна як АПК, так і лісовій та деревообробній промисловості. Через різні природно-кліматичні умови лісові масиви розташовані далеко не в усіх регіонах України, як і в різних географічних регіонах держави здійснюється заготівля і переробка деревини різних порід дерев. А економічні і політичні причини призводять до того, що навіть після переможного завершення Україною визвольної війни від російського агресора ще багато десятиліть не проводитиметься лісозаготівля та переробка у лісових масивах, прикордонних із російською федерацією або тими країнами, які можливо утворяться на її місці.

Особливість господарювання в АПК як поєднання процесу відтворення з процесом зростання та розвитку тваринництва і рослинництва, а також із відтворенням родючості землі [1, с. 10] мала б дотримуватися і в лісовій промисловості. Різницею був би лише більш тривалий час на вирощування певних порід дерев. Проте навіть відтворенням родючості землі у лісах ні держава, ні будь-які інші суб'єкти, на жаль, не займаються. Мінеральні добрива у землю не вносяться. Єдине, що земля може один чи більше років «відпочити» після вирубки на ній дерев і перед посадкою нових. Така ситуація має у майбутньому змінюватися.

Нестерук С.Д. Правове забезпечення партнерських відносин держави і підприємств лісової та деревообробної промисловості в умовах воєнного стану. *Правове забезпечення партнерських відносин держави, територіальних громад з бізнесом в умовах євроінтеграції: 20-річчя правозастосування Господарського кодексу України [Електронний ресурс]: збірник матеріалів Науково-практичного круглого столу (м. Київ, 27 червня 2024 р.)* / упорядник Полюхович В.І. К.: Електрон. текст. дані. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2024. С. 103–107.

Порівняльна характеристика господарювання в АПК та лісовій і деревообробній промисловості була наведена для розуміння того факту, що можливості підприємств цих галузей не є безмежними, як і дуже обмеженими і складно відновлюваними є самі лісові масиви. А отже, ризиковий характер здійснення будь-якої підприємницької діяльності має підвищені ризики для суб'єктів лісової та деревообробної промисловості. Саме тому держава у випадку вкрай великої потреби у продукції цих галузей, у першу чергу для потреб ЗСУ, має застосовувати не адміністративні заходи, а партнерсько-економічні. Ситуація із постановкою на військовий облік автомобілів, спеціальної техніки та транспортних засобів суб'єктів господарювання і громадян призвів до часткового продажу таких засобів. Так само у 20-х роках ХХІ столітті застосування політики «військового комунізму» 20-х років ХХ століття в Україні, як демократичній країні, неможливе. Крім скарг до правоохоронних органів, зокрема прокуратури, вищих посадових осіб держави, звернень до судових установ, суб'єкти бізнесу можуть реалізувати майно чи права на нього і припинити як підприємницьку діяльність, так і самого суб'єкта підприємницької діяльності, вивівши його з правового поля держави. Не будемо наводити просто жахливі кількісні характеристики припинення статусу ФОП в Україні протягом двох минулих років та кількох минулих місяців.

Переваги економічних методів регулювання господарської діяльності полягають у зацікавленості виконавців. У частині другій статті 12 «Засоби державного регулювання господарської діяльності» Господарського кодексу України названі основні засоби регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання. Серед них найбільш цікавими підприємствам лісової та деревообробної промисловості можуть бути надання інвестиційних, податкових та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій [3]. Хоча й інші засоби, названі у статті 12, а також не названі у ній, можуть стимулювати суб'єктів бізнесу до співпраці з державою. Зрозуміло, що

Нестерук С.Д. Правове забезпечення партнерських відносин держави і підприємств лісової та деревообробної промисловості в умовах воєнного стану. *Правове забезпечення партнерських відносин держави, територіальних громад з бізнесом в умовах євроінтеграції: 20-річчя правозастосування Господарського кодексу України [Електронний ресурс]: збірник матеріалів Науково-практичного круглого столу (м. Київ, 27 червня 2024 р.)* / упорядник Полюхович В.І. К.: Електрон. текст. дані. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2024. С. 103–107.

під час дії правового режиму воєнного стану і підвищення розміру військового збору навряд чи Верховна Рада України піде на надання податкових пільг суб'єктам бізнесу, які виробляють продукцію навіть не військового, а подвійного призначення.

Вважаємо доцільним залучення підприємств лісової та деревообробної промисловості до забезпечення конкретних армійських підрозділів на загальних підставах після перемоги у процедурі публічних торгів на основі положень Закону України «Про публічні закупівлі» [4]. У такому випадку зацікавленість у продажу продукції державним підприємствам, зокрема і структурним підрозділам Міністерства оборони України, буде об'єктивною і крім допомоги державі дозволить отримати фінансовий дохід.

Не менш важливим від попереднього є можливість взаємодії підприємств лісової та деревообробної промисловості на основі Закону України «Про державно-приватне партнерство». Таке партнерство може мати місце між державою, АРК, територіальними громадами в особі відповідних державних органів, Національною академією наук України, національними галузевими академіями наук та недержавними суб'єктами господарювання на основі відповідного договору і лише в окремих галузях та сферах. Серед таких сфер, названих у частині першій статті 4 «Сфери застосування державно-приватного партнерства», можна назвати ті, де братимуть участь підприємства лісової та деревообробної промисловості:

- будівництво та/або експлуатація автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури;
- виробництво та впровадження енергозберігаючих технологій, будівництво та капітальний ремонт житлових будинків, повністю чи частково зруйнованих внаслідок бойових дій на території проведення антитерористичної операції;

Нестерук С.Д. Правове забезпечення партнерських відносин держави і підприємств лісової та деревообробної промисловості в умовах воєнного стану. *Правове забезпечення партнерських відносин держави, територіальних громад з бізнесом в умовах євроінтеграції: 20-річчя правозастосування Господарського кодексу України [Електронний ресурс]: збірник матеріалів Науково-практичного круглого столу (м. Київ, 27 червня 2024 р.)* / упорядник Полюхович В.І. К.: Електрон. текст. дані. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2024. С. 103–107.

- встановлення модульних будинків та будівництво тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб [5].

Між державним і приватним партнерами можуть укладатися взаємовигідні концесійні договори, договори управління майном (виключно за умови передбачення у договорі, укладеному в рамках державно-приватного партнерства, інвестиційних зобов'язань приватного партнера), договори про спільну діяльність та інші договори. А до самих приватних партнерів державою можуть бути застосовані певні заходи підтримки у межах статті 18 «Державна підтримка здійснення державно-приватного партнерства» [5]. Вважаємо, що в сучасних умовах здійснення господарської діяльності підприємства лісової та деревообробної промисловості можуть бути відповідальними і потрібними приватними партнерами за положеннями Закону України «Про державно-приватне партнерство».

Література:

1. Деревянко Б.В. Господарське право: особлива частина (правове регулювання господарських відносин в окремих галузях економіки): навчальний посібник; д-р юрид. наук, проф. Б.В. Деревянко; МВС України, Донецький державний університет внутрішніх справ. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 314 с. URL: <https://repository.ndippp.gov.ua/handle/765432198/367>
2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18–22. Ст. 144.
4. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 9. Ст. 89.
5. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 липня 2010 року № 2404-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 40. Ст. 524.